

Guia Itinerari Formatiu Tipus

Pediatria i les seves Àrees Específiques

(4 anys)

Autora: Núria Rovira, Noelia Ripoll

Data elaboració: novembre 2011

Data revisió: febrer de 2022

Data aprovació per la Comissió de Docència: 9 de març de 2022

[Pla de formació de l'especialitat basat en la guia formativa aprovada per la Comissió Nacional corresponent, que serà d'aplicació a cadascun dels residents de la Unitat Docent Acreditada sense perjudici de ser adaptat al pla individual de formació de cada resident]

Índex

Introducció.....	3
Objectius de la formació.....	4
Calendari de rotacions.....	6
Objectius específics	8
Atenció continuada / guàrdies	19
Sessions Clíniques i Bibliogràfiques	22
Altres aspectes de la formació.....	23
Pla de formació transversal (PFT)	26
Activitat de recerca.....	29
Avaluació.....	31
Pla Individual de Formació	33
Bibliografia	34

Introducció

Cada Unitat Docent acreditada ha d'elaborar i documentar la Guia o Itinerari Formatiu Tipus, que és el pla de formació de l'especialitat fet pels tutors i prenen com a base les guies formatives de cada una de les especialitats i aprovades per la corresponen Comissió Nacional de l'especialitat.

La Guia o Itinerari Formatiu Tipus serà d'aplicació a cadascun dels residents de la Unitat Docent acreditada i vinculats a la nostra institució i de la mateixa especialitat, sense perjudici a ser adaptat al Pla Individual de Formació de cada resident.

Els tutors han de fer la Guia o Itinerari Formatiu Tipus i el Pla Individual de Formació en coordinació amb els responsables dels dispositius assistencials.

El tutor ha de proposar la guia i itinerari formatiu tipus a la comissió de docència per tal de que sigui aprovada.

Les Guies o Itineraris Formatius Tipus han de ser custodiades per la Comissió de Docència.

Objectius de la formació

ACTITUDS

El metge resident ha d'aprendre que la pediatria és la medicina d'un ser on les característiques i reaccions són molt diferents a la del adult, principalment, pel fenomen del creixement.

El metge resident ha de ser conscient de les molèsties i els riscos que els procediments diagnòstics i terapèutics suposen per al menor, i del cost econòmic que generen. Ha de saber utilitzar-los de manera racional.

S'ha de saber transmetre, al metge resident, l'interès per adquirir els coneixements, les ganes d'aprendre dels casos nous, l'esperit de treball en equip, saber establir un diàleg amb els pares, així com amb la resta d'especialistes, el personal sanitari i no sanitari de la institució.

ADQUISICIÓ DE RESPONSABILITATS

El sistema formatiu implicarà l'adquisició progressiva de responsabilitat en la especialitat i un nivell decreixent de supervisió, a mesura que s'avança amb l'adquisició de les competències progressives en el programa formatiu, fins a adquirir el grau de responsabilitat inherent al exercici autònom de la professió sanitària del especialista.(2)

Els residents es sotmetran a les indicacions del especialistes que presten els seus serveis en els diferents dispositius del centre i als seus tutors.

La supervisió del metge resident de primer any serà de presència física i es durà a terme pels professionals que prestin els seus serveis en les diferents unitats on el metge en formació estigui rotant o prestant serveis d'atenció continuada. Aquests professionals revisaran per escrit les altes, baixes i demés documents relatius a les activitats assistencials en les que intervinguin els residents de primer any.

La supervisió decreixent del residents a partir del segon any de formació tindrà caràcter progressiu.

Adquisició dels coneixements, habilitats i actituds necessàries per:

- Atendre els problemes clínics-pediàtrics a nivell general i de les seves àrees específiques.
- Promocionar la salut de la població infantil i adolescent.
- Realitzar treballs d'investigació clínica i bàsica.

- Treballar com a integrants i, si és necessari, com a coordinadors d'equips multidisciplinaris de salut(1).

L'objectiu final es preparar al metge per una bona atenció pediàtrica, caracteritzada per:

- Total en els objectius, en el contingut, en les activitats i en la població atesa (des de la concepció fins al final del període de creixement i desenvolupament)
- Precoç i contínua en el temps (vida del individu) i en el procés salut-malaltia.
- Integral, incloent tots els aspectes del cicle integral de la salut (promoció , prevenció, assistència, rehabilitació, docència i investigació) els quals es desenvoluparan tant a nivell d' Atenció Especialitzada com en l'Atenció Primària.
- Individualitzada i personalitzada en condicions d' igualtat i en llibertat.

CONTINGUTS ESPECÍFICS TEÒRICS

Els metges residents hauran d'adquirir coneixements de puericultura, de pediatria clínica i rehabilitadora així com de la pediatria social. A més coneixement bàsics de les diferents subespecialitats dins de la pediatria. Tot això es dura a terme amb l' aprenentatge tutelat, orientat i amb la realització de sessions clíniques, bibliogràfiques i amb cursos de formació complementària, específics per MIR's i altres programes de formació.

CONTINGUTS ESPECÍFICS PRÀCTICS

El metge resident de pediatria ha d'adquirir habilitats en realització d'una sèrie de tècniques imprescindibles per a l'exercici de la especialitat com són:

- Reanimació cardiopulmonar del nadó a sala de parts.
- Col·locació de vies centrals (umbilical) i perifèriques.
- Intubació i ventilació mecànica.
- Puncions lumbars i suprapúbiques.
- Puncions pleurals diagnòstiques i evacuadores.
- Reanimació cardiopulmonar del lactant i nen.

Altres tècniques diagnòstiques i terapèutiques d'altres subespecialitats pediàtriques, si el temps de formació ho permet.

Calendari de rotacions

Són tots aquells períodes definits de formació, ja siguin realitzats dins de la pròpia Unitat Docent, fora d'aquesta però dins la institució o fora de la institució, tan d'aquells necessaris per l'òptima formació del resident com d'aquells optatius.

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA

Urgències de Pediatria	5,5 mesos	Althaia
Unitat d'Hospitalització de Pediatria	4,5 mesos	Althaia
Niu	1 mes	Althaia
Atenció continuada en pediatria I	11 mesos	Althaia

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

Unitat d'Hospitalització de Pediatria	1 mes	Althaia
Niu i Unitat de Neonatologia	4,5 mesos	Althaia
Atenció Primària a Pediatria	2 mesos i 3 setmanes	Althaia (EAP Manresa 1 i 3)
CCEE Pediatria	2 mesos i 3 setmanes	Althaia
Atenció continuada en pediatria II	11 mesos	Althaia

TERCER ANY DE RESIDÈNCIA

CCEE Pediatria II	3 mesos	Althaia
Nounats Intermitjos	3 mesos	HSJD Esplugues
UCI Nounats	3 mesos	HSJD Esplugues
UCI Pediàtrica	2 mesos	HSJD Esplugues
Atenció continuada en pediatria III	11 mesos	HSJD Esplugues/Althaia

QUART ANY DE RESIDÈNCIA

UCI Pediàtrica	1 mes	HSJD Esplugues
Unitat d'Hospitalització de Pediatria	6 mesos	Althaia
Rotacions optatives a elegir (àrees fonamentals o àrees específiques)	4 mesos	a escollir
Atenció continuada en pediatria IV	11 mesos	Althaia

Es dividirà la formació del resident en varies parts. Aproximadament tres dels quatre anys de residència hauran de ser al servei de pediatria d'Althaia i nou mesos a la Unitat de Cures Intensives pediàtrica i neonatal del Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona. La formació en ortopèdica i cirurgia pediàtrica es podrà realitzar a Althaia. La durada de cada període formatiu serà de dos a sis mesos. No es convenient que els canvis s'efectuïn en un període de temps inferior a dos mesos.

L'horari dels residents és de dilluns a divendres de 8 a 15h i un dia a la setmana horari estès fins a les 20:00h.

Objectius específics

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA

ÀREA D'URGÈNCIES DE PEDIATRIA

Durada: 5,5 mesos

Objectiu general

La formació a Urgències és prioritària per tal que el metge resident tingui la formació i l'aprenentatge correcte del tractament de la patologia urgent a pediatria. Aquesta es realitzarà a urgències de pediatria. L'horari serà de 8 a 15h.

Objectius específics

- Saber reconèixer el nen amb patologia urgent.
- Indicar les exploracions complementaries necessàries per arribar al diagnòstic, segons cada patologia.
- Iniciar el tractament adequat del nen amb patologia urgent.
- Saber informar als pares amb paraules entenedores i comprensives la malaltia del nen i el tractament a seguir.

UNITAT D'HOSPITALITZACIÓ DE PEDIATRIA (UNITAT 6)

Durada: 3 mesos

Objectiu general

En aquesta unitat de pediatria ingressen tots els lactants, preescolars, escolars i adolescents que per patologia mèdica o quirúrgica, que ha de ser diagnosticats i tractats. L'horari serà de 8 a 15h.

Objectius específics

- Saber realitzar correctament una història clínica i exploració física.
- Saber indicar i interpretar les exploracions complementàries adequades per cada patologia. Radiografies, ecografies, analítiques.

- Practicar les tècniques diagnòstiques: punció lumbar, punció pleural, puncions suprapúbiques que siguin necessàries segons cada patologia.
- Diagnosticar, tractar i fer el seguiment de les principals patologies pediàtriques: bronquitis, pneumònies, infeccions d'orina, gastroenteritis agudes.

NIU

Durada: 1 mes

Objectiu general

L'evolució de l'etapa neonatal depèn dels problemes perinatals i de l'evolució del part, així com del post part immediat. Aquest mes té com a objectiu establir un primer contacte en l'atenció al nadó sa.

Objectius específics

- Conèixer i dur a terme l'exploració del nadó sa.
- Saber explicar la tècnica de la lactància materna.
- Conèixer la patologia del nadó no greu i les exploracions complementaries adequades per cada patologia.
- Aprendre sobre els tractaments adequats per cada patologia.
- Conèixer els protocols de cribatge perinatlògics i circuits (Consulta alta precoç, Control NAT).
- Primer contacte amb la reanimació i estabilització del nadó a sala de parts.

ATENCIÓ CONTINUADA EN PEDIATRIA I

Durada: 11 mesos (4-6 guàrdies/mes a urgències de pediatria)

Objectiu general

Abordatge de la patologia pròpia de les urgències de pediatria durant les guàrdies.

Objectius específics

- Aplicació correcta del triangle d'avaluació pediàtrica per a identificar els pacients amb patologia de major gravetat/urgència.
- Estabilització inicial del pacient inestable.

- Fer una correcta avaluació clínica un cop estabilitzat el pacient, si cal.
- Indicar les exploracions complementàries adients, així com els tractaments a iniciar a urgències i/o a domicili.
- Conèixer els criteris d'ingrés hospitalari o en observació i aplicar-los de forma correcta.
- Establir una comunicació correcta i completa amb els cuidadors dels pacients i els mateixos pacients, que permeti una bona dinàmica de visita i un bon maneig després de la visita a urgències.
- Participar en l'atenció de les demandes de planta d'hospitalització de pediatria durant la guàrdia, després d'haver-hi rotat durant 1 mes, especialment en els períodes en què està rotant per la planta de pediatria.

Grau de responsabilitat

Els tres primers mesos:

- Nivell de responsabilitat II en els pacients pediàtrics amb nivell de gravetat segons triatge IV i V.

Posteriorment:

- Nivell de responsabilitat I per al nivell de gravetat V.
- Nivell de responsabilitat II per als nivells de gravetat III i IV.
- Nivell de responsabilitat III per als nivells de gravetat I i II.
- Nivell de responsabilitat II per a les demandes de planta d'hospitalització durant la guàrdia.

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

UNITAT D'HOSPITALITZACIÓ DE PEDIATRIA (UNITAT 6)

Durada: 2,5 mesos

Objectiu general

En aquesta unitat de pediatria ingressen tots els lactants, preescolars, escolars i adolescents que per patologia mèdica o quirúrgica, que ha de ser diagnosticats i tractats. L'horari serà de 8 a 15h.

Objectius específics

- Reforçar la realització d'una correcta història clínica i exploració física.

- Adquirir autonomia en la indicació de les exploracions complementàries adequades per cada patologia. Radiografies, ecografies, analítiques.
- Practicar les tècniques diagnòstiques: punció lumbar, punció pleural, puncions suprapúbiques que siguin necessàries segons cada patologia.
- Diagnosticar, tractar i fer el seguiment de les principals patologies pediàtriques: bronquitis, pneumònies, infeccions d'orina, gastroenteritis agudes.

NIU I UNITAT DE NEONATOLOGIA

Durada: 4,5 mesos

Els primer mes es reforça l'atenció al nadó sa, posteriorment s'entra a unitat neonatal per a l'atenció de pacients de cures mínimes-semicrítics o intensius, progressivament.

Objectiu general

L'evolució de l'etapa neonatal depèn dels problemes perinatals i de l'evolució del part, així com del post part immediat. Aquest període s'ha de complementar amb la rotació de la unitat de cures intensives neonatals.

Objectius específics

- Reforçar l'exploració del nadó sa.
- Practicar i donar suport en la tècnica de la lactància materna.
- Conèixer la patologia del nadó i les exploracions complementàries adequades per cada patologia.
- Indicar els tractaments adequats per cada patologia.
- Saber realitzar la reanimació i estabilització del nadó a sala de parts.
- Realitzar correctament una punció lumbar, punció suprapúbica, col·locació de catèter venós umbilical.
- Adquirir nocions bàsiques d'intensius neonatals: ventilació no invasiva, intubació traqueal, ventilació mecànica convencional, atenció a prematurs (≥ 32 setmanes de gestació).

ATENCIÓ PRIMÀRIA A PEDIATRIA (EAP Manresa 1 i EAP Manresa 3)

Durada: 2 mesos i 3 setmanes

Objectiu general

La formació en el coneixement del creixement normal i les petites variacions de la normalitat del nen sa, així com la prevenció de les malalties amb el seguiment de les vacunacions segons el calendari vacunal. Aquesta rotació es durà a terme en el Centre d'Atenció Primària de l'Institut Català de la Salut (ICS)acreditat com a centre col·laborador.

Objectius específics

Ampliar la formació del resident en:

- Atenció al nen sa.
- Seguiment del nen en el seu context familiar.
- Habilitats en la entrevista clínica.
- Història clínica en atenció primària pediàtrica.
- Participació en grups de caràcter multidisciplinari.
- Prevenció i supervisió de la salut buco-dental i prevenció dels accidents.
- Pla de vacunacions.
- Coneixement i tractament del problemes de puericultura.

CONSULTES EXTERNES DE PEDIATRIA (I)

Durada: 2 mesos i 3 setmanes

Objectiu general

Diagnosticar, tractar les patologies clíniques de les àrees de consulta externa pediàtriques i fer el seguiment de la patologia. Aquesta rotació es realitzarà a la unitat de consultes externes.

Objectius específics

- Diagnosticar i tractar les principals patologies de les subespecialitats pediàtriques que poden ser ateses en règim d'atenció ambulatoria.
- Conèixer i identificar les situacions clíniques susceptibles d'ingrés hospitalari.
- Conèixer i identificar les situacions clíniques en que el nen ha de ser derivat a una institució d'un altre nivell.

- Conèixer les principals patologies de les especialitats on es realitzarà la rotació.

ESPECIALITATS DE CCEE

El resident farà un rotatori per cadascuna de les subespecialitats pediàtriques a consultes externes, amb una planificació que permeti entrar en contacte amb totes elles.

- Obesitat
- Al·lèrgia
- Pneumologia Pediàtrica
- Gastroenterologia Pediàtrica
- Seguiment neonatal
- Nefrologia pediàtrica
- Infectologia pediàtrica
- Neuropediatria
- Endocrinologia pediàtrica
- Hematologia no oncològica pediàtrica

ATENCIÓ CONTINUADA EN PEDIATRIA II

Durada: 11 mesos (4-6 guàrdies/mes a urgències de pediatria)

Objectiu general

Abordatge de la patologia pròpia de les urgències de pediatria durant les guàrdies.

Objectius específics

- Aplicació correcta del triangle d'avaluació pediàtrica per a identificar els pacients amb patologia de major gravetat/urgència.
- Estabilització inicial del pacient inestable.
- Fer una correcta avaluació clínica un cop estabilitzat el pacient, si cal.
- Indicar les exploracions complementàries adients, així com els tractaments a iniciar a urgències i/o a domicili.

- Conèixer els criteris d'ingrés hospitalari o en observació i aplicar-los de forma correcta.
- Establir una comunicació correcta i completa amb els cuidadors dels pacients i els mateixos pacients, que permeti una bona dinàmica de visita i un bon maneig després de la visita a urgències.
- Participar en l'atenció de les demandes de planta d'hospitalització de pediatria durant la guàrdia.
- Participar en l'atenció de les demandes de niu (nadó sa) durant la guàrdia, després d'haver rotat 1 mes per nounats.

Grau de responsabilitat

- Nivell de responsabilitat I per al nivell de gravetat IV i V.
- Nivell de responsabilitat II per als nivells de gravetat III.
- Nivell de responsabilitat III per als nivells de gravetat I i II.
- Nivell de responsabilitat II per a les demandes de planta d'hospitalització i nius durant la guàrdia.

TERCER ANY DE RESIDÈNCIA

CONSULTES EXTERNES DE PEDIATRIA (II)

Durada: 3 mesos

Objectiu general

Diagnosticar, tractar les patologies clíniques de les àrees de consulta externa pediàtriques i fer el seguiment de la patologia. Aquesta rotació es realitzarà a la unitat de consultes externes.

Objectius específics

- Diagnosticar i tractar les principals patologies de les subespecialitats pediàtriques que poden ser ateses en règim d'atenció ambulatoria.
- Conèixer i identificar les situacions clíniques susceptibles d'ingrés hospitalari .
- Conèixer i identificar les situacions clíniques en que el nen ha de ser derivat a una institució d'un altre nivell.

- Conèixer les principals patologies de les especialitats on es realitzarà la rotació.

ESPECIALITATS DE CCEE

En aquest segon període de formació en l'àmbit de consultes externes el resident podrà adequar la seva rotació per les diferents subespecialitats (comentades a CCEE I) en funció dels seus interessos personals. També se li ofereix la possibilitat de realitzar dues rotacions d'un mes de durada cadascuna per altres serveis d'Althaia que atenen també a pacients pediàtrics, per exemple:

- Cirurgia Pediàtrica i Anestesiologia.
- Cirurgia ortopèdica i traumatologia.
- Psiquiatria infantil.

UNITAT DE CURES INTERMITGES DE NOUNATS + UNITATS DE CURES INTENSIVES PEDIÀTRIQUES + UNITAT DE CURES INTENSIVES NEONATALS

Durada: 2 mesos + 3 mesos + 3 mesos

Objectiu general

La formació a la unitat de cures intensives pediàtriques i neonatals es farà a les unitats de UCI pediàtrica i neonatal del Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona, amb la finalitat d'adquirir habilitat en les patologies i tècniques pròpies d' aquestes unitats.

Objectius específics

- Adquirir criteris d' ingrés a la unitat de cures intensives pediàtriques o neonatals.
- Indicacions de ventilació mecànica.
- Indicacions de col·locació de vies centrals.
- Conèixer les indicacions de tractament amb drogues vasoactives: dopamina, dobutamina, adrenalina; sedació i analgèsica. Estabilitat hemodinàmica.
- Conèixer la tècnica i adquirir la habilitat de col·locació de vies centrals, drenatges pleurals i peritoneals. Puncions lumbar.
- Saber realitzar un balanç d'hidroelectrolítics, calcular la nutrició enteral i parenteral; aportació de calories, ions, líquids.
- Saber realitzar la Reanimació cardiopulmonar avançada en neonatologia i pediatria.

ATENCIÓ CONTINUADA EN PEDIATRIA III

Durada: 12 mesos (4-6 guàrdies/mes a urgències de pediatria, excepte en els períodes de rotació externa obligatòria, que en seran 2-3/mes).

Objectiu general

Abordatge de la patologia pròpia de les urgències de pediatria durant les guàrdies.

Objectius específics

- Aplicació correcte del triangle d'avaluació pediàtrica per a identificar els pacients amb patologia de major gravetat/urgència.
- Estabilització inicial del pacient inestable.
- Fer una correcta avaluació clínica un cop estabilitzat el pacient, si cal.
- Indicar les exploracions complementàries adients, així com els tractaments a iniciar a urgències i/o a domicili.
- Conèixer els criteris d'ingrés hospitalari o en observació i aplicar-los de forma correcta.
- Establir una comunicació correcta i completa amb els cuidadors dels pacients i els mateixos pacients, que permeti una bona dinàmica de visita i un bon maneig després de la visita a urgències.
- Participar en l'atenció de les demandes de planta d'hospitalització de pediatria durant la guàrdia.
- Participar en l'atenció de les demandes de niu i unitat de nounats durant la guàrdia, així com de sala de parts (en situacions de baixa complexitat).
- L'activitat fora del servei d'urgències per a resoldre demandes externes serà sempre repartida/consensuada amb el neonatòleg responsable de la guàrdia.

Grau de responsabilitat

- Nivell de responsabilitat I per al nivell de gravetat IV, V.
- Nivell de responsabilitat II per als nivells de gravetat III.
- Nivell de responsabilitat III per als nivells de gravetat I i II.
- Nivell de responsabilitat II per a les demandes de planta d'hospitalització i nius durant la guàrdia, nivell de responsabilitat III per sala de parts.

QUART ANY DE RESIDÈNCIA

UNITAT DE CURES INTERMITGES DE NOUNATS+ UNITAT DE CURES INTENSIVES PEDIÀTRIQUES + UNITAT DE CURES INTENSIVES NEONATALS

Durada: 1 mes

Continuació de la rotació iniciada a R3

UNITAT D'HOSPITALITZACIÓ DE PEDIATRIA (UNITAT 6)

Durada: 6 mesos

Objectiu general

En l'últim període de la formació, com a metge especialista en formació, es realitzarà a la planta de pediatria. Assumint la responsabilitat d'un futur facultatiu especialista i prenent decisions quant a exploracions complementaries i tractaments als pacients li siguin assignats.

PERIODES FORMATIUS OPTATIUS

(Ortopèdia, Cirurgia Pediàtrica i Especialitats Clíniques Pediàtriques, Psiquiatria Infantil, Genètica i Altres)

Durada: 4 mesos

Objectiu general

Es pot considerar la formació per altres especialitats segons les preferències del resident, com són cardiologia pediàtrica, otorinolaringologia, oftalmologia, traumatologia pediàtrica, cirurgia pediàtrica, anestesia y reanimació.

Aquesta formació es podrà portar a terme en un altre centre assistencial o de recerca inclosos l'Hospital Sant Joan de Déu d'Esplugues o bé a la mateixa Althaia.

Objectius específics

- Aprofundir en les principals patologies pediàtriques o conèixer d'altres que per la seva especificitat no s'han pogut conèixer en les rotacions bàsiques de pediatria.

ATENCIÓ CONTINUADA EN PEDIATRIA IV

Durada: 11 mesos (4-6 guàrdies/mes a urgències de pediatria)

Objectiu general

Guia Itinerari Formatiu Tipus Pediatria i les seves Àrees Específiques. Febrer 2016

Abordatge de la patologia pròpia de les urgències de pediatria.

Amb supervisió, desenvolupar rol de màxim responsable de la guàrdia (neonatòleg de guàrdia).

Objectius específics

- Aplicació correcte del triangle d'avaluació pediàtrica per a identificar els pacients amb patologia de major gravetat/urgència.
- Estabilització inicial del pacient inestable.
- Fer una correcta avaluació clínica un cop estabilitzat el pacient, si cal.
- Indicar les exploracions complementàries adients, així com els tractaments a iniciar a urgències i/o a domicili.
- Conèixer els criteris d'ingrés hospitalari o en observació i aplicar-los de forma correcta.
- Establir una comunicació correcta i completa amb els cuidadors dels pacients i els mateixos pacients, que permeti una bona dinàmica de visita i un bon maneig després de la visita a urgències.
- Assumir tasques de neonatòleg de guàrdia amb supervisió de l'altre adjunt de guàrdia (respondre a demandes de planta de pediatria, nius, nounats i sala de parts).
- L'activitat fora del servei d'urgències per a resoldre demandes externes serà sempre repartida/consensuada amb el neonatòleg responsable de la guàrdia.

Grau de responsabilitat

- Nivell de responsabilitat I per al nivell de gravetat IV, V.
- Nivell de responsabilitat II per als nivells de gravetat III.
- Nivell de responsabilitat III per als nivells de gravetat I i II.
- Nivell de responsabilitat II per a les tasques de neonatòleg.

Atenció continuada / guàrdies

Les guàrdies es consideren docents i seran obligatòries en el programa de formació, sent recomanable que es realitzin entre 4 i 5 al mes. Si cal per necessitats del servei s'incrementaran les guàrdies, no pot excedir mai el nombre de 6 al mes. Lliurança obligatòria al sortir de guàrdia. S' iniciaran al mes de començar la residència. El resident estarà sota la supervisió dels metges adjunts de Pediatria o Neonatologia.

La lliurança assistencial serà obligatòria al sortir de guàrdia (també es lliuren els dilluns quan s'ha fet guàrdia dissabte).

Les urgències i Atenció continuada de Pediatria i de les seves àrees específiques són ateses per dos facultatius especialistes de Pediatria i les seves àrees específiques.

Els pacients pediàtrics: A pediatria hi ha protocol de Triatge (model Andorrà) que realitza una infermera de pediatria. Una vegada valorat l'Infant passa a ser ubicat en el Bloc d'urgències pediàtriques. El metge especialista en formació (R1) atén als pacients amb nivell de gravetat 4 i 5 amb la supervisió a l'alta del metge especialista i l'atenció del pacients d'altres nivells de gravetat la realitza el metge especialista i el metge resident (R1) observa.

El metge resident de 1er any de Pediatria i les seves àrees específiques, durant la seva estada a urgències o durant la guàrdia, tindrà els següents nivells de responsabilitat:

- Durant els tres primers mesos:
 - Nivell de responsabilitat II: per l'atenció de pacients pediàtrics amb Nivell de gravetat IV i V
- En els següents mesos:
 - Nivell I de responsabilitat: per l'atenció de pacients amb nivell de gravetat V
 - Nivell de responsabilitat II: per l'atenció de pacients pediàtrics amb nivell de gravetat III i IV
 - Nivell de responsabilitat III: per l'atenció de pacients pediàtrics amb nivell de gravetat I i II

Les guàrdies intersetmanals són de 12 hores i comencen a les 20 hores i acaben a les 8 hores del dia següent i es programen el dia de tarda llarga. En els caps de setmana (dissabte i diumenge) i festius intersetmanals les guàrdies poden ser de 24 hores (de 8.30 hores a 8.30 hores del dia següent) o reforços de 6 o 12h segons estacionalitat (de 8:30 a 20:30 o de 10 a 16h).

Distribució de tardes:

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
R2	R1	R3 ^a	R4 ^b	

- (a) En els períodes de rotació externa obligatòria, s'adequarà l'horari al del centre receptor (8 a 17h).
- (b) En cas de rotació externa optativa: segons les característiques i horaris de la rotació es contemplarà la opció de no fer l'horari laboral d'Althaia i adequar-lo al del centre receptor.

Distribució de guàrdies:

- R1: 2-4 dimarts/mes + 2 guàrdies de cap de setmana/mes (divendres, dissabte o diumenge).
- R2: 2-4 dilluns/mes + 2 guàrdies de cap de setmana/mes (divendres, dissabte o diumenge).
- R3: En període de rotació a l'hospital: 3-4 dimecres/mes + 2 guàrdies de cap de setmana/mes (divendres, dissabte o diumenge).

En període de rotació externa obligatòria: Farà 3-4 guàrdies/mes a Sant Joan de Déu de Barcelona, que caldrà combinar amb 2-3 guàrdies a Althaia, en divendres o dissabte per no interferir amb la rotació.

- R4: 3-4 dijous/mes + 2 guàrdies de cap de setmana/mes (divendres, dissabte o diumenge).

En períodes de rotació externa optativa encara que sigui a unitats d'intensius haurà de fer les guàrdies a Althaia. En aquesta situació les guàrdies es prioritzarà que els guàrdies siguin en divendres/dissabte si interfereixen amb la rotació.

En el servei de pediatria les guàrdies estan compostes per 2 adjunts, un dels quals està fixe a urgències (pediatre d'urgències) i l'altre quan cal es desplaça d'urgències a la planta de pediatria, nounats i sala de parts (neonatòleg).

Els R1 i R2 estan sempre a més a més en la guàrdia, pel que seran tres persones a la guàrdia. En les guàrdies dels R3 i R4 ocupen rol d'adjunt i comparteixen les tasques amb el neonatòleg de guàrdia.

El resident ha de omplir el full de Guàrdia amb la supervisió d'algun facultatiu especialista, i s'ha de quedar a la Sessió clínica de matí o canvi de guàrdia. En ella el resident explicarà a l'equip de pediatria, els pacients que han ingressat durant la seva guàrdia.

Les guàrdies són distribuïdes pel tutor de l'especialitat segons els criteris que consten en el Programa de Formació de l'Especialitat d'Althaia. Davant d'una absència, aquesta s'ha de notificar al Tutor o Cap de Servei. Qualsevol canvi de la distribució de les guàrdies ha de tenir el consentiment del Tutor o Cap de Servei.

Sessions Clíniques i Bibliogràfiques

Totes les sessions són obligatòries per als residents

- Sessions de servei: cada dimecres a les 12:30h, inclouen revisió de protocols, tallers de RCP i pacient crític, curs de formació continuada hospitalària (3r dimecres/mes), curs d'actualització en atenció primària (1r dimecres/mes), presentació i discussions de casos clínics.
- Sessions del departament materno-infantil que es realitzen una vegada al mes (1r divendres)
- Reunió setmanal de perinatologia (dijous 9h)
- Sessions amb cirurgia infantil una vegada al mes
- Reunió clínica diària matinal: incidències de la guàrdia. Casos ingressats. 1-3 dies a la setmana, sessió bibliogràfica o iconogràfica.

Altres aspectes de la formació

- Assistir i participar a les sessions de metges residents del col·legi de metges
- Assistir i participar als Cursos del Programa de Formació transversal que organitza la Comissió de Docència d'Althaia pels residents, i aquells que siguin considerats d'interès pel tutor i pel Cap d'Estudis.

PLANIFICACIÓ ANUAL DE CURSOS EXTERNS, CONGRESSOS I JORNADES

A continuació s'exposa l'activitat científica mínima que es demana als nostres residents. En funció de l'interès del resident i la capacitat d'obtenir finançament, aquesta oferta podria veure's ampliada.

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA

Els residents de primer any han d'assistir amb participació en forma de comunicació o pòster a:

Congressos

- Reunió Anual de la Societat Catalana de Pediatria
- Reunió de la SEUP (Sociedad Española de Urgències Pediàtriques)

Jornades

- Jornada d'urgències de Pediatria Hospital Sant Joan de Manresa

Cursos

- Curs de RCP Pediàtrica i Neonatal avançada

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

Els residents de 2on any han d'assistir amb participació en forma de comunicació o pòster a:

Congressos

- Reunió Anual de la Societat Catalana de Pediatria
- Congres de la Asociación Española de Pediatria

Jornades

- Jornada d'urgències de Pediatria Hospital Sant Joan de Manresa

Cursos

- Curs de RCP Neonatal avançada

TERCER ANY DE RESIDÈNCIA

Els Residents de 3er any han d' assistir amb participació en forma de comunicació o pòster a:

Congressos (1 a escollir segons interès del resident)

- Congrés de la Societat Española de Cures intensives pediàtriques SECIP
- Congreso de Neonatología y Medicina Perinatal de la SEN
- Congrés nacional d'alguna subespecialitat pediàtrica

Jornades

- Jornada d'urgències de Pediatria Hospital Sant Joan de Manresa

Cursos (un curs a escollir segons interessos del resident)

- Cursos de neonatologia i UCI pediàtrica: Curs de ventilació mecànica, cures d'atenció al politraumatisme, curs APLS

QUART ANY DE RESIDÈNCIA

Els Residents de 4a any han d' assistir amb participació en forma de comunicació o pòster a:

Congressos (1 a escollir):

- Reunió Anual de la Societat Catalana de Pediatria
- Congres de la Asociación Española de Pediatria
- Reunió de la SEUP (Sociedad Española de Urgències Pediàtriques)
- Congrés nacional d'alguna subespecialitat pediàtrica.

Jornades

- Jornada d'urgències de Pediatria Hospital Sant Joan de Manresa

Cursos

- Curs de suport Vital Avançat en Pediatria.

PLA FORMATIU INDIVIDUAL

El Pla de Formació Individual (PFI), es tracta d'un seguit de formacions externes a Althaia que s'han de realitzar durant la residència. Aquestes estan definides per a cada any de residència i per a cada especialitat, i el seu finançament està cobert pel pressupost de formació d'Althaia. La tramitació de les inscripcions s'ha de realitzar a través del portal del professional a Formació (Departament de RRHH), i no a través de Docència.

A l'actualitat el PFI definit és aquest:

Any de residència	Nom de la formació	Columna2
R1 (a escollir-ne un)	Progresos y terapéutica en Pediatría i Cirurgia Pediátrica	HJSD BCN
R1 (a escollir-ne un)	Curs MIR Fundació F.Prandi i SEPEAP	
R1 (a escollir-ne un)	Curs de Pediatra Pràctica	Fundació Universitat Rovira i Virgili, ICS i Hospital Sant Joan de Reus
R2 (a escollir-ne un)	Estabilización inicial del niño crítico en el Servicio de Urgencias: Actualización mediante simulación clínica	HSJD BCN
R2 (a escollir-ne un)	Curs Ecografia Clínica	HU Parc Taulí
R2 (a escollir-ne un)	Curs ecografía pulmonar i cerebral	HSJD BCN
R2 (a escollir-ne un)	Curs pràctic AEPAP per residents de pediatria	
R3 (a escollir-ne un)	Curs de Suport Vital Avançat en Pediatria	HSJD BCN
R3 (a escollir-ne un)	Perfeccionamiento en Neonatología	HSJD BCN
R3 (a escollir-ne un)	Analgesia y sedación en el paciente pediátrico en urgencias para no anesthesiólogos	HSJD BCN
R4 (a escollir-ne un)	Curs Assistència Inicial al Trauma Pediàtric (AITP)	HU VALL HEBRON
R4 (a escollir-ne un)	Curs VNI	HSJD BCN
R4 (a escollir-ne un)	Curs Ventilació mecànica (SECIP)	

Pla de formació transversal (PFT)

La part central de la formació dels especialistes la constitueixen els coneixements i les habilitats pròpies de cadascuna de les especialitats. Però solament això, encara que fonamental i indispensable, no permet definir el que ha de ser i el que la societat espera d'un metge del segle XXI. Ja que, en part, hi manca definició i formació en aspectes humanístics, ètica de la professió, tècniques de comunicació, recerca mèdica i eines per a la gestió assistencial.

Tots aquests aspectes comuns a qualsevol de les especialitats són també importants en el bagatge dels futurs especialistes, i moltes vegades són els que permeten establir la diferència entre els bons tècnics i els excel·lents professionals.

Els arguments per a la incorporació d'aquestes matèries en la formació d'especialistes són diversos :

1. Canvis en el rol metge - malalt:

- Es prima la defensa dels drets i l'autonomia del pacient (carta de drets i deures del malalt).
- La població té major accés a la informació mèdica i augmenta la seva capacitat de comprensió i per tant, de decisió.

2. Canvis demogràfics que comporten cert desconeixement de la realitat social de la població immigrada (cultura, idioma, religió, vivència de la malaltia, etc...). Aquest fet fa més vulnerable a l'especialista, al posar en evidència les mancances en tècniques comunicatives explícites.

3. Llei 44/2003, del 21 de novembre d'ordenació de les professions sanitàries.

- Aquesta llei en l'article 5 apartat 1,c ressalta el deure del professional a tenir cura d'aspectes ètics de respecte envers al pacient i que com a resultat d'una bona comunicació ha de poder, aquest últim, prendre decisions respecte a la seva salut.
- La mateixa llei en el mateix article però en l'apartat 1,b diu que el professional té el deure de fer ús racional dels recursos de diagnòstic i terapèutics. En definitiva, ha de conèixer la dimensió econòmica de la infra o suprautilització o de la utilització inadequada dels recursos que es tenen a l'abast.

El Programa Formatiu Complementari (PFT) té la voluntat d'oferir formació complementària en matèries rellevants en la pràctica clínica diària, que no estiguin incloses en la formació pregrau ni s'ofereixin habitualment en cursos de postgrau i mestratges

No pretén ser una formació exhaustiva en cap aspecte, sinó assegurar la capacitat bàsica en cada una de les àrees, que després cada hospital o cada especialista podrà anar completant.

En definitiva no es tracta de matèries complementàries u optatives, sinó de coneixements i habilitats generals, comuns a totes les especialitats i exigibles a qualsevol professional que vulgui respondre a les expectatives que ha posat en ell la societat.

Aquest document recull la formació a la comarca del Bages dels metges residents, tant en l'àmbit de l'atenció Hospitalària com en el de l'Atenció Primària. Cal fer esment, que des del 1997 aquesta formació es ve impartint de manera conjunta entre les dues Institucions implicades, actualment: Althaia –Xarxa assistencial- i l'Institut Català de la Salut (ICS). Ambdues Institucions aporten els recursos materials i humans per impartir les matèries d'aquest programa formatiu.

Les funcions de coordinació del Programa van a càrrec del Dra. Laura Camps Vila, Cap d'Estudis de la Unitat Docent de MFiC de la Catalunya Central de l'ICS i el Dr. Ramon Santistevé Prat com a Cap d'Estudis de la Fundació Althaia amb la col·laboració indispensable dels responsables de cada curs.

Les activitats docents es portaran a terme durant els dos primers anys de residència i la metodologia de la formació serà tant amb la incorporació de coneixements teòrics i com en forma de seminaris participatius de casos pràctics.

El PFT inclou, també, un programa de formació en coneixements teòrics centrat en la resolució de la patologia més prevalent atesa a Urgències mèdiques d'adults, Pediatria i Traumatologia.

NORMES D'ASSISTÈNCIA

L'assistència es obligada per als residents de totes les especialitats

L'assistència mínima s'ha fixat en un 80%. Per als participants que assoleixin aquest percentatge, els coordinadors de cada mòdul valoraran conjuntament amb els professors, la suficiència de cada participant, segons els mecanismes avaluadors establerts.

PROGRAMA DOCENT

Mòdul Inicial (R1).....	59 hores
• Jornada Formativa/Informativa.....	4 hores
• Formació sobre les TICs d'Althaia (ETM i ETF).....	3 hores
• Formació sobre recursos Bibliogràfics/UpToDate.....	2 hores
• Urgències Mèdiques Adults.....	20 hores
• Curs d'Urgències en Pediatria.....	8 hores

- Curs d'Urgències a COT.....8 hores
- Taller pràctic de sutures.....2 hores
- *Curso Autoformativo de Radioprotección CARAM (virtual)*.....
- Suport Vital Avançat (SVA).....12 hores

Mòdul I (R1, als 5-6 mesos).....37 hores

- Curs d'Introducció a la Farmacologia General.....13 hores
- Curs d'Habilitats comunicatives Sanitari-Pacient.....11 hores
- Curs d'Habilitats comunicatives Interprofessionals.....10 hores
- Formació en Seguretat del Pacient I.....3 hores

Mòdul II (R2).....41 hores

- Curs Metodologia d'investigació i bioestadística.....32 hores
- Curs de Bioètica.....8 hores
- Formació en Seguretat del Pacient II.....1 hora

Mòdul Final (R5).....7 hores

- Gestió Clínica Aplicada.....7 hores

TOTAL HORES PFT.....144 HORES

Activitat de recerca

- S'afavorirà que el metge especialista en formació presenti comunicacions i/o pòsters a Congressos o Jornades nacionals o internacionals.
- Durant el període de formació es potenciarà al metge especialista en formació, realitzar els cursos de doctorat i després fer la tesina.
- Es convenient que el resident s'interessi per alguna línia d'investigació per fer una tesi doctoral.

LÍNIES DE RECERCA DE LA UNITAT DOCENT

AL·LÈRGIA PEDIÀTRICA

- Estudi de tolerància a proteïnes de ou en lactants sensibilitzats sense ingesta prèvia.
- Estudi controlat d'inducció de tolerància a ou i llet en nens amb al·lèrgia Ig E mediada, mitjançant immunoteràpia oral (SEICAP)

ENDOCRINOLOGIA INFANTIL

- Valoració de les proves en H Creixement
- Valoració de la pubertat precoç

OFERTA D'ACTIVITATS DE RECERCA PER A METGES RESIDENTS

Els residents podran entrar a participar en els estudis iniciats en el nostre hospital, en la seva rotació per primària o per el servei d'UCI neonatal o pediàtrica al H Sant Joan de Déu de Barcelona.

PUBLICACIONS

Es recomana que durant la residència es desenvolupi activitat científica en forma de publicacions en revistes mèdiques, en un àmbit dins la pediatria que resulti d'interès per al resident.

EL RESIDENT HAURÀ DE PUBLICAR UN CAS CLÍNIC AL LLARG DE LA PRIMERA MEITAT DE LA RESIDÈNCIA I UNA SÈRIE DE CASOS O UN TREBALL DE RECERCA ENTRE EL 3R I 4T ANY DE RESIDÈNCIA.

TREBALL DE RECERCA

Durant la residència s'haurà de participar en un treball de recerca. A mitjans del darrer any de la residència s'haurà de lliurar una memòria on consti la descripció de l'estudi (protocol de recerca) i es detalli quina ha estat la participació en el mateix.

Avaluació

El seguiment i qualificació del progrés d'adquisicions de competències professionals durant el període de residència es durà a terme mitjançant l'avaluació formativa de cada període, avaluació anual i avaluació final.

Continuada

Avaluació formativa: permet avaluar el progrés en l'aprenentatge del resident, amb els següents instruments:

- Entrevistes periòdiques entre tutor i resident (sessions feedback).
- Instruments que permetin una valoració objectiva del progrés competencial (observació estructurada de la pràctica clínica).
- El llibre del resident: aquí es registraran les activitats que realitza cada resident durant el seu període formatiu. És obligatori. És un registre individual on han de constar les dades qualitatives i quantitatives que després es tindran en compte a l'hora de l'avaluació. Té com a objectiu ser un instrument d'autoaprenentatge que afavoreixi la reflexió. Aquest llibre es propietat del resident que el complimentarà amb ajuda i supervisió del tutor.
- El resident serà avaluat com a mínim al final de cada període de rotació en base a l'adquisició de coneixements, les habilitats adquirides, l'actitud manifestada i la capacitat per a prendre decisions.

Anual

L'avaluació anual té la finalitat de qualificar els coneixements, habilitats i actituds de cada resident al finalitzar cada un dels anys que formen part del seu programa formatiu.

- Al final de cada any formatiu es reunirà el Tutor de l'especialitat amb cada resident, i es revisarà el document curricular (llibre del resident o equivalent). Comprovarà el compliment en número i qualitat dels objectius cognitius, habilitats i la descripció de les activitats realitzades en los àmbits assistencials, científics i de recerca.
- L'avaluació serà realitzada pel Comitè Avaluator que ha de quedar constituït anualment durant els dos mesos previs a les avaluacions anuals.
- Per altra banda, el resident avaluarà al final de cada rotació al tutor/formador, l'ensinistrament en habilitats tècniques, la capacitat docent i l'adquisició de coneixements sobre les patologies de l'especialitat.

Final

L'avaluació final és per verificar que l'especialista en formació ha adquirit durant tot el seu període formatiu el nivell de competències que permeten accedir al títol d'especialista.

- La qualificació pot ser POSITIVA, POSITIVA DESTACAT, o NEGATIVA.

Per a més informació sobre l'avaluació del resident, veure el Document Normes d'Avaluació.

Pla Individual de Formació

L'especialista en formació a l'inici de la seva formació, durant l'acolliment a la Unitat Docent, ha de rebre dels responsables de la docència de cada Unitat, Cap de Servei i Tutor la guia o itinerari formatiu tipus de la Institució i el seu Pla Individual de Formació (PIF).

PLA INDIVIDUAL DE FORMACIÓ DE CADA RESIDENT

El pla individual de formació és individual per a cadascun dels especialistes en formació, s'ha d'ajustar a la guia o itinerari formatiu tipus i serà adaptat individualment, si fos necessari al grau d'adquisició de competències a causa d'incidències relacionades amb l'especialista en formació (baixes laborals, absències justificades i contemplades en la regulació laboral i a possibles deficiències d'aprenentatge).

Ha de constar en tots i per a cada any de formació:

- Les rotacions i els objectius que es volen aconseguir en cadascuna d'elles, tant en coneixements, habilitats i actituds.
- Les sessions clíniques recomanades, en les quals ha d'assistir i en les quals hauria de participar realitzant la presentació.
- Les guàrdies que ha de fer, almenys el cronograma i el número per mes i molt millor el pla de guàrdies a 6 mesos.
- Ha de donar informació de les activitats de recerca en què podrà participar.
- Se l'informarà i lliurarà la documentació dels activitats de formació transversal o genèrica.

Bibliografia

- *ORDEN SCO/3148/2006, de 20 de septiembre, por la que sea prueba y publica el programa formativo de la especialidad de Pediatría y sus Áreas Específicas.*
- *REAL DECRETO 183/2008, de 8 de febrero, por el que se determinen y clasifiquen las especialidades en Ciencias de la Salud y se desarrollen determinados aspectos del sistema de formación sanitaria especializada.*
- *REAL DECRETO 146/2006, de 6 de octubre de 2006, por el que se regula la relación laboral especial de residencia para la formación de especialistas en Ciencias de la Salud.*
- *Ley 44/2003, de 21 de noviembre, de ordenación de profesiones sanitarias.*

**XARXA ASSISTENCIAL
UNIVERSITÀRIA DE MANRESA**
Dr. Joan Soler, 1-3 - 08243 Manresa

Tel. 93 875 93 00
Fax 93 873 62 04

althaia@althaia.cat
www.althaia.cat